

14.6.2019

EOAK/2791/2019

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Jarmo Hirvonen

LAUSUNTO RAHANPESURIKOSDIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANOA VALMISTELLEEN TYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ

Oikeusministeriö on pyytänyt eduskunnan oikeusasiamiehen lausuntoa otsikossa mainitusta työryhmän mietinnöstä (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2019:13). Lausunto on pyydetty annettavaksi lausuntopalvelussa (www.lausuntopalvelu.fi). Lausunnon antamisen määräpäivä on 12.7.2019.

Alla olevan lausuntoni sisältö siirretään pyyntöä vastaaville kentille lausuntopalvelussa.

Hallussapitoon liittyvä tahallisuusvaatimus

Rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 3 artiklassa (EU) 2018/1673 määritellään rahanpesua koskevat tahalliset teot, joiden tulee olla jäsenvaltiossa rikoksina rangaistavia.

Direktiivin 3 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan rangaistavaa tulee olla varojen hankkiminen, hallussa pitäminen tai käyttö tietoisena niiden vastaanottohetkellä siitä, että varat on saatu rikollisesta toiminnasta. Direktiivissä tarkoitettua hankkimista, hallussapidon tai käytön rangaistavuuden edellytyksenä ei ole varojen alkuperän peittämisen tai häivyttämiseen liittyvä tarkoitustahallisuus. Direktiivin mukaan rangaistavuuden kynnyksen tulee ylittyä jo vastaanotettujen varojen alkuperää koskevan tietoisuuden perusteella.

Voimassa olevan rikoslain 32 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohdan sanamuodon mukaan rahanpesun rangaistavuus Suomessa kuitenkin edellyttää varojen vastaanottamisen, käytön ja hallussapidon osalta tarkoitustahallisuutta eli sitä, että tekijällä on tarkoitus hankkia itselleen tai toiselle hyötyä, peittää tai häivyttää rikoksen tuottaman hyödyn alkuperä tai avustaa rikosten tekijää välttämään rikoksen oikeudelliset seuraamukset.

Direktiivin ja kotimaisen lain välinen ristiriita vaikuttaa tahallisuusvaatimuksen osalta ilmeiseltä. Näyttää siltä, että kansallisessa laissa teon rangaistavuudelle asetetaan teon subjektiivisten tunnusmerkkien osalta korkeampi tahallisuusvaatimus kuin direktiivissä. Ongelma ei sinänsä ole uusi, koska myös eräissä muissa kansainvälisissä instrumenteissa, joihin Suomi on sitoutunut, käytetään vastaavaa muotoilua kuin direktiivissä.

Työryhmä on viitannut (s. 30–31) edellä todetun ristiriidan osalta aikaisempaan lainvalmisteluaineistoon ja todennut olevan ”hankalaa kuvitella käytännössä tilannetta, jossa jokin rikoshyötyyn kohdistuva pesutoimi ei tulisi nykyisten rajausten vuoksi rangaistavaksi”. Tässä yhteydessä on viitattu myös korkeimman oikeuden ratkaisuun KKO 2009:59.

Ratkaisussa KKO 2009:59 ei kuitenkaan ole ollut lainvalmistelussa otaksutuina tavoin ongelmallista eikä helppoa lähteä siitä, että huumerahan näkyvä kuluttaminen osoittaisi laissa tarkoitettua peittämistarkoitusta. Vähemmistöön jäänyt korkeimman oikeuden jäsen ja ratkaisun esittelijä, joka on myös tämän lausunnon esittelijä, ovat katsoneet, ettei näkyvän kulutuksen voitu

luontevasti katsoa osoittavan peittämistarkoitusta. Vähemmistöön jäänyt jäsen on tältä osin todennut muun ohella seuraavaa:

”Vähävaraisen perheen selittämätön kulutuksen lisäys ja elintason näkyvä kohoaminen ovat sitä paitsi seikkoja, jotka helposti herättävät sivullisen huomiota. Nämä seikat puhuvat vahvasti sen puolesta, että varojen käyttö tapahtui muussa kuin peittämistarkoituksessa. Myöskään S:n osallistumisen G:n kustantamaan perheen ulkomaanmatkaan en katso osoittavan hänessä lainkohdan edellyttämää peittämis- tai häivyttämistarkoitusta. S:n menettelystä voidaan mielestäni lähinnä päätellä hänen tarkoituksenaan matkankin osalta olleen perheen kasvaneen varallisuuden hyödyntäminen silläkin uhalla, että menettely on saattanut olla omiaan herättämään rahoituksen alkuperään liittyviä epäilyjä ja heikentämään G:n mahdollisuuksia välttää rikoksensa oikeudelliset seuraukset.”

Lienee selvää, että korotettu tahallisuusvaatimus nostaa tuomitsemiskynnystä ja supistaa rangaistussäännöksen soveltamisalaa verrattuna siihen, että tunnusmerkistön täytyminen edellyttäisi vain normaalia tahallisuuden tasoa. Korotetulla tahallisuusvaatimuksella asetetaan teon rangaistavuudelle erityinen lisävaatimus.

Kun direktiivi edellyttää jo tavanomaisella tahallisuuden tasolla tapahtuvan hallussapidon kriminalisointia, on tätä vaatimusta vaikea uskottavasti torjua väittämällä, ettei korotettu tahallisuusvaatimus kuitenkaan rahanpesun kohdalla tosiasiallisesti rajaa rangaistavan menettelyn alaa verrattuna siihen, ettei tällaista ylimääräistä vaatimusta olisi. Mikäli korotetulla tahallisuusvaatimuksella ei olisi käytännön merkitystä, siitä voitaisiin luopua. Nyt siitä ei kuitenkaan haluta luopua, mutta samalla vakuutetaan, ettei asialla ole käytännössä merkitystä. Tältä osin työryhmän perustelut eivät vaikuta täysin johdonmukaisilta.

Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen ydinsisällön mukaan rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja EU-tuomioistuimen käytännössä laillisuusperiaatteelle on annettu käytännössä vastaava ydinsisältö, jossa on korostettu rikossääntelyn ennustettavuutta eli sitä, että säännöksen sanamuodon perusteella on voitava ennakoida, mikä on rangaistavaa (ks. PeVL 10/2016 vp ja PeVL 56/2014 vp, s. 2/II sekä niissä viitatuut lausunnot).

Legaliteettiperiaatteeseen sisältyvä täsmällisyys- ja ennakoitavuusvaatimus toteutuu yleensä parhaiten silloin, kun rikoksen tunnusmerkistö painottuu objektiivisiin tunnusmerkkeihin kuten vaikkapa tietyn kielletyn esineen hallussapitoon. Mitä enemmän tunnusmerkistöön liitetään subjektiivisia, rikosentekijän tarkoitukseen tai aikomuksiin liittyviä tunnusmerkistötekijöitä, sitä hankalammaksi ja vaikeammin ennakoitavaksi rikossäännöksen soveltaminen käytännössä muuttuu. Erilaiset valmistelukriminalisoinnit ovat tästä hyvä esimerkki.

Edellä todetuista näkökohdista poiketen työryhmä on kuitenkin mietinnössään päätenyt viittaamaan (s. 30) vanhaan lainvalmisteluaineistoon (HE 180/1992 vp, s. 11), jossa on katsottu, että hallussapidon ja käytön rangaistavuuden rajoja olisi ylipäättänsä erittäin vaikeaa määritellä siten, ettei oikeusturva vaarantuisi ja että tällainen kriminalisointi olisi vastoin rikosoikeutemme keskeisiä periaatteita. Ilmeisesti työryhmä on tarkoittanut viittauksellaan sitä, että korotetun tahallisuusvaatimuksen poistaminen tekisi rahanpesun rangaistavuutta koskevasta sääntelystä legaliteettiperiaatteen kannalta nykyistä ongelmallisemman. Asian jatkovalmistelussa tätä näkemystä on mielestäni syytä arvioida kriittisesti. Hankalasti hahmottuvien subjektiivisten tunnusmerkistötekijöiden poistamisen vaikutus voisi legaliteettiperiaatteen kannalta olla pikemminkin suotuisa kuin haitallinen.

Työryhmä on mietintönsä sivulla 32 todennut seuraavaa:

”Oikeustapausten nojalla ei voida tehdä päätelmää, että tarkoitustahallisuutta koskevat edellytykset rahanpesusäännöksessä sellaisenaan johtaisivat siihen, että rangaistavuuden ulkopuolelle jäisi rikosoikeudellisen seuraamuksen ansaitsevia tekoja. Silloinkin, kun näyttöä ei ole tahallisesta rahanpesusta, voi näyttöä olla tuottamuksellisesta rahanpesusta, jos rahanpesusäännöksessä mainittuihin tekoihin on ryhdytty vähintään törkeästä tuottamuksesta.”

Työryhmän mietinnöstä ei ilmene, kuinka suureen oikeustapausotokseen edellä ilmenevä johdopäätös perustuu. Huomionarvoista on myös, että ratkaisevia rajanvetoja tehdään tahallisuusarvioinninkin osalta jo tuomioistuinkäsittelyä aikaisemmissa rikosprosessin vaiheissa poliisin ja syyttäjän toimesta. Ongelmallisimmat tapaukset saattavat jäädä jo poliisin tai syyttäjän pöydälle.

Edellä siteeratusta työryhmän mietinnön kappaleesta ilmenevä viittaus tuottamukselliseen rahanpesuun on harhaanjohtava, koska direktiivin ja kansallisen lain ristiriita ei koske sitä tietoisuuden tasoa, joka rikoksentekijällä on suhteessa varojen alkuperään. Ristiriita koskee sitä kansallisessa laissa edellytettyä tarkoitusta, joka varojen hallussapitoon tulee liittyä. Lakivaliokunta on selventänyt tahallisen ja tuottamuksellisen teon välistä rajanvetoa mietinnössään (LaVM 31/2010 vp) seuraavasti:

”Hyötymistarkoituksen lisääminen nimenomaisesti rahanpesun tunnusmerkistöön kattaa nykyistä selkeämmin rikoksella saadun omaisuuden hyödyntämisen esimerkiksi tuhlaamalla tai kuluttamalla. Jos rikoksella omaisuuden saaneen lähipiiri osallistuu kyseisen omaisuuden tuhlaamiseen tai muuhun kulutukseen, sen tarkoituksena on saada osansa rikoksen tuottamasta hyödystä. Tällöin kysymys olisi rahanpesusta, jos kuluttamiseen osallistuvat henkilöt tietävät tai pitävät varsin todennäköisenä, että rahat on saatu rikoksella. Jos kyseiset henkilöt pitävät varojen saamista rikoksella esimerkiksi vain varteenotettavana mahdollisuutena, kyse olisi tuottamuksellisesta rahanpesusta.”

Lakivaliokunnan mietinnön valossa kansallisen lain tarkoitustahallisuusvaatimus liittyy siis myös tuottamuksellisen rahanpesun tunnusmerkistöön tuottamuksellisuuden rajoittuessa kyseisen tunnusmerkistön osalta vain omaisuuden alkuperää koskevaan epävarmuuteen. Tarkoitustahallisuusvaatimuksen ongelmallisuus koskee siis myös tuottamuksellista rahanpesua kuten lakivaliokunnan käyttämä esimerkki hyvin osoittaa. Tuottamuksellisenkaan rahanpesun tunnusmerkistön rakennetta ei siis voida pitää erityisen selvänä tai ennakoitavana. Direktiivi ei kuitenkaan edellytä tuottamuksellista rahanpesua koskevan säännöksen muuttamista, koska tuottamuksellista menettelyä koskeva direktiivin 2 artikla ei ole sisällöltään velvoittava.

Ehdotettu rikoslain 32 luvun 11 §

Keskeisin direktiivin aiheuttama muutos kansalliseen lakiimme on itsepesun aikaisempaa laajempi kriminalisointi. Itsepesun kriminalisointi on aikaisemmassa lainvalmistelussa koettu varsin vaikeaksi. Pienin askelin on kuitenkin edetty vaiheeseen, jota nyt ehdotetut rikoslain 32 luvun 11 §:n muutokset edustavat. Kysymyksessä olevien itsepesun rangaistavuutta koskevan rajoitussäännöksen sisältöön ehdotettujen muutosten sisällön suhteen minulla ei ole huomauttamista.

Työryhmän työn kipupisteet ilmenevät Valtakunnansyyttäjänviraston edustajana työryhmässä olleen valtiosyyttäjä Ritva Sahavirran eriävästä mielipiteestä. Sahavirta on nostanut eriävässä mielipiteessään esiin ensinnäkin sen, onko työryhmä ehdotetun uuden rikoslain 32 luvun 11 §:n yksityiskohtaisilla perusteluilla tosiasiaassa rajaamassa itsepesun kriminalisoinnin alaa ehdotetun lain sanamuotoa suppeammaksi. Kysymys on nähdäkseni aiheellinen ja siihen on syytä hankkeen jatkovalmistelussa paneutua. Muiltakin osin muutosehdotuksen perusteluja olisi syytä

täydentää, jotta tarkastelukulma jäljempänä todettavin tavoin kattaisi paremmin kysymyksessä olevan rikollisuuden tyypilliset ilmenemismuodot.

Työryhmä on lähtenyt ehdotettua rikoslain 32 luvun 11 §:ää koskevissa perusteluissaan siitä, että itsepesu olisi rangaistavaa vain tapauksissa, ”joissa rahanpesuteot ovat vakavuudeltaan ja suunnitelmallisuudeltaan tavanomaisesta hyödyn turvaamisesta poikkeavia” (s. 64). Ehdotetun pykälän sanamuodossa tällaista poikkeavuusedellytystä ei ole kuitenkaan asetettu.

Työryhmä on katsonut, että itsepesussa on lähtökohtaisesti kysymys ”myötärangaistusta jälkiteosta”. Myötärangaistun jälkiteon käsite liittyy lainkonkurrenssiin. Lainkonkurrenssissa on kysymys siitä, että joskus samaan tekoon soveltuu useita rangaistussäännöksiä. Yhdellä teolla täytetään siis usea rikostunnusmerkistö, mutta rangaistus tuomitaan vain yhden rangaistussäännöksen mukaan. Rikoslaisissa ei ole lainkonkurrenssia koskevaa yleissäännöstä. Korkein oikeus on kuitenkin antanut kohtalaisen runsaasti lainkonkurrenssia koskevia ratkaisuja. Keskeisimmäksi kriteeriksi korkeimman oikeuden oikeuskäytännössä näyttää muodostuneen se, suojataanko kysymykseen tulevilla rangaistussäännöksillä eri oikeushyviä. Jos rangaistussäännöksillä suojataan eri oikeushyviä, rikoksenteikijä pääsääntöisesti tuomitaan kahdesta eri rikoksesta. Jos kummallakin rangaistussäännöksellä suojataan samaa oikeushyvää, rikoksenteikijä tuomitaan yleensä vain yhdestä rikoksesta.

Vaikka työryhmä on päätenyt siihen, ettei itsepesun nykyistä laajempaa kriminalisointia voida enää välttää, konkurrenssioppien merkitystä itsepesun soveltamisalaa rajaavana tekijänä on korostettu tavalla, jota ei voida pitää täysin tasapainoisena. Se seikka, että päärikoksen ja rahanpesun kriminalisoinneilla suojattava oikeushyvä ei selvästikään ole sama, jää työryhmän mietinnössä vähälle huomiolle. Sen sijaan on korostettu hyvin vaikeasti ennakoitavissa olevaa jälkiteon itsenäisen moitittavuuden vaatimusta.

Ne bis in idem -kiellon yhdistäminen myötärangaistun jälkiteon käsitteeseen (työryhmän mietinnön s. 65) vaikuttaa jossain määrin oudolta sen vuoksi, että ne bis in idem tai res judicata ovat ennen muuta prosessuaalisia sääntöjä. Ne bis in idem -kielto ei ole merkityksellinen muutoin kuin tilanteessa, jossa samaa historiallista tapahtumainkulkua on jo käsitelty oikeudessa. Jos kysymys on yhdestä ja samasta oikeudenkäynnistä, ne bis in idem -kielto ei mitenkään liity mahdollisuuteen syyttää rikoksenteikijää sekä esirikoksesta että itsepesusta.

Työryhmän mietinnön sivulla 63 on todettu seuraavaa:

”Rahanpesuntunnusmerkistön kerran täytyttyä samaan rikoshiötyyn kohdistuvia saman tekijän suorittamia uusia toimia ei lähtökohtaisesti voida arvioida enää alkuperäisestä rahanpesuteosta erillisinä rikoksina, koska tekijä voi pestä samaa omaisuutta vain kerran.”

Edellä mainittu pesukertojen rangaistavuutta koskeva ”oikeusohje” on kritiikille altis. Ajatus siitä, että vain rahan ensimmäisestä pesukerrasta voitaisiin rangaista, ei tunnu perustellulta. Mitä monimutkaisempi ja monivaiheisempi rahanpesujärjestely on, sitä puhtaammaksi raha muuttuu. Yhden kerran pesty raha saattaa vielä olla jäljitettävissä, mutta monta kertaa pesty ei sitä enää ole. Jos turvaudutaan kuluneeseen kasinoesimerkkiin, asiaa voidaan havainnollistaa seuraavasti: Ensin raha ”hävitään” kasinolle (ensimmäinen pesu: rikoshiöty muunnetaan kasinon lailisiksi varoiksi) ja sitten ”voitetaan” takaisin (toinen pesu: raha muunnetaan rikoksenteikijän lailisiksi varoiksi). Olisi varsin outoa, jos vain ensimmäinen pesukerta olisi rangaistava.

Varsinkin järjestäytyneen rikollisuuden piirissä tapahtuvan rahanpesun esiintymismuodot ovat sellaisia, ettei pistemäinen teon konkurrenssiopillinen tarkastelu ole kovinkaan relevantti tapa lähestyä rahanpesua rikollisena ilmiönä. Järjestelmällisessä rahanpesussa on usein kysymys

rahavirroista, joita ammattimainen rikollinen toiminta eri lähteistä tuottaa ja joita jatkuvasti pestään tiettyjä kanavia käyttäen. Perinteistä järjestäytyneen rikollisuuden rahanpesuaparaattia kuvaava esimerkki on kasino, jossa likaista rahaa järjestelmällisesti "hävitään uhkapeleissä" tai urheiluseura, jonka stadionin kaikki liput myydään, mutta stadion on kuitenkin aina vain puoliltaan.

Rikollinen toiminta rikollisryhmässä, siihen liittyvät rakenteet ja tekotavat, muodostavat haasteen perinteiselle rikosoikeudelle, joka on rakentunut ajatukselle yksilöiden tekemistä yksittäisistä rikoksista. Tähän haasteeseen työryhmän mietinnössä ei ole juurikaan pyritty vastaamaan, vaikka rikosoikeuden yleisiä oppeja onkin runsaasti käsitelty ainakin lainkonkurrenssin osalta. Perinteisessä rikollisuudessa ovat painottuneet yksilöiden tekemät yksittäiset rikokset, kun taas moderniin rikolliskuvaan kuuluu toimiminen systemaattisemmin, laajemmassa mittakaavassa ja suurempien voittojen tavoittelu, mikä yleensä edellyttää aikaisempaa enemmän suunnitelmallisuutta ja usein myös tehokkaasti organisoitunutta, mutta ulkopuoliselle vaikeasti havaittavaa ja selvitetävää sisäistä yhteistoimintaa.

Kun arvioidaan rahanpesusäännösten erästä keskeistä soveltamisalaa eli järjestäytyntä kansainvälistä huumausainekauppaa voidaan todeta, että toimintaa harjoittavat ryhmät ovat yleensä suhteellisen selvästi organisoituneita. Niissä on yhden tai useamman henkilön ydinryhmä, jolla on kansainväliset yhteydet aineen tuottajiin ja maahantuojiin. Ydinryhmä käyttää apunaan kuriireja, välittäjiä ja myyjiä. Samat tai eri apurit vastaavat velkojen perinnästä, tilityksistä ja rahojen siirroista muihin maihin. Toiminnassa on kysymys huomattavan taloudellisen hyödyn hankkimisesta ryhmän johdolle. Merkittävä osa tuotosta tilitetään ulkomaille tai pestään. Apurit saavat osuutensa hyödystä rahana tai huumausaineena. Hyöty jakautuu eri tason osallisten kesken epätasaisesti.

Huumausaineen maahantuonnista, varastoinnista ja levittämisestä vastaavat ryhmän sisällä usein samat henkilöt kuin velkojen perinnästä ja hyödyn tilittämisestä. Tilitykset ja varojen siirrot ulkomaille voivat tapahtua kuukausia maahantuonnin jälkeen. Toiminnot ovat usein niin eriytettyjä, ettei rikosprosessissa voida väittää kaikkien osallisten yhdessä ja yksissä tuumin tekijäkumppaneina suorittaneen tiettyä useista osasista koostuvaa törkeää huumausainerikosta. Välittäjä ei välttämättä tiedä, millaisista kaupoista ja maksujärjestelyistä myyjä ja ostaja keskenään sopivat tai milloin rahoja tilitetään ja siirretään. Kuriirillakaan ei välttämättä ole tietoa siitä, mihin kokonaisuuteen hänen toimintansa liittyy. Velkojen perijä ei tiedä, minkä huumausaine-erän maksuista on kysymys. Jos välittäjä ja kuriiri myöhemmin ottavat osaa omien rikostensa organisaatiolle tuottaman rikoshyödyn käsittelyyn, on varsin keinotekoista lähteä siitä, että heidän toiminnassaan olisi kysymys "esirikoksesta ja jälkiteosta". Rikoshyötyä ei korvamerkitä. Useista yksittäisistä teoista tulevat rahavirrat kohtaavat ja päätyvät eri tavoin rikosyhtymän kassaan ja aikanaan enemmän tai vähemmän pestyinä lopullisille hyödynsaaajille.

Edes kotimurtoja tai muita perinteisiä omaisuusrikoksia ei tehdä kuten ennen. "Hit and run" -tyyppiset kansainväliset rikollisilmiöt ovat yleistyneet. Kun Suomeen tulee heinäkuussa ulkomailta kotimurtoihin erikoistunut pakettiautoilla liikkuva iskuryhmä, jonka saalis päättyy ulkomaille rahaksi muutettavaksi, ja rahat tilitetään syksyllä tekijöille vaikkapa "puutarhatöistä saatuina palkkoina" Ruotsiin elokuussa tehtyjen vastaavien murtokeikkojen tuoton tilittämisen yhteydessä, voidaan pohtia, minkä rikoksen tuoton pesusta tai itsepesusta on kysymys ja ketkä ovat tekijöitä? Entä mikä on pesuhetki ja teko aika? Tällaisia tekoja arvioitaessa opit "myötärangaistusta jälkiteosta" eivät käytännössä toimi – ei myöskään ajatus siitä, että rahaa voidaan pestä rangaistavalla tavalla vain kerran.

Rahanpesuun liittyvän rikollisuuden olemus jää tavoittamatta, jos sitä tarkastellaan vain paloiteltuna perinteisen käsityksen mukaisiksi yksittäisten ihmisten yksittäisiksi teoiksi. Rahanpesu liittyy usein kokonaisvaltaisempaan ja laajempaan rikolliseen toimintaan. Tältä osin työryhmän mietinnön perustelut kaipaavat täydentämistä, jotta eduskunta saisi kattavamman kuvan kysymyksessä olevasta rikosilmiöstä.

Lopuksi

Kotimaisessa kriminalipoliittisessa ajattelussa on perinteisesti korostettu kriminalisointiperiaatteiden ja materiaalistien, rikollisuuden syihin pureutuvien seikkojen tärkeyttä. Rahanpesusta puhuttaessa näkökulma on kuitenkin ollut toinen. Lähestymistapa on ollut korostuneen rikoslainopillinen; suorastaan tekninen. On korostettu rikosten yksiköintiin liittyviä perinteisiä rikosoikeudellisia oppeja.

Sen sijaan, että rahanpesusäännökset, mukaan lukien itsepesua koskevat säännökset, olisi nähty keinona vaikuttaa vakavan rikollisuuden perimmäisiin syihin ja likaisen rahan järjestäytyneille yhteiskunnille aiheuttamiin ongelmiin, kotimaisessa lainvalmistelussa on valittu hyvin varauksellinen lähestymistapa kansainväliseen (alun perin amerikkalaiseen) taustaan perustuvia uudistuksia kohtaan. Myös nyt kysymyksessä olevassa työryhmämietinnössä on edelleen havaittavissa sama tendenssi.

Rahanpesu linkittyy myös yhteiskunnalliseen korruptioon ja on osa sitä. Transparency International –järjestön julkaiseman korruptioindeksin (CPI) mukaan Suomi ja muut pohjoismaat perinteisesti sijoittuvat kansallisessa vertailussa korruptoitumattomien kärkimaiden joukkoon. Järjestö kysyy kuitenkin viimeisten CPI-tulosten julkaisun yhteydessä ”*Why high-scoring countries aren’t corruption-free?*” ja ottaa esille pohjoismaissa esiintyvän rahanpesun, jota CPI ei mittaa. Pohjoismaita koskevien rahanpesutapausten ja -epäilyjen vakavuutta kuvaa se, että kysymys on suurten pankkien toiminnasta.

Vaikka kysymys on direktiivin kansallisesta täytäntöönpanosta eikä rikoslain 32 luvun kokonaisuudistuksesta, asian jatkovalmistelussa olisi mielestäni aiheellista huolellisesti paneutua edellä tässä lausunnossa sekä Sahavirran eriävässä mielipiteessä esitettyihin seikkoihin.

Muilta osin minulla ei työryhmän mietinnöstä lausuttavaa.